

Zápis z obhajoby disertační práce

Student: Mgr. et Mgr. Ariel Laurencio Tacoronte
Datum narození: 2. 6. 1969
Identifikační číslo studenta: 44637673
Studijní program: Filologie
Studijní obor: Románské jazyky
Název disertační práce: „Modulación ilocutiva del enunciado. El caso de ESTAR + GERUNDIO.“
Jazyk práce: španělština
Jazyk obhajoby: čeština
Školitel: doc. PhDr. Petr Čermák, Ph.D.
Oponenti: PhDr. Miroslava Aurová, Ph.D., doc. Enrique Gutiérrez Rubio, Ph.D.
Datum obhajoby: 26. března 2018
Místo obhajoby: Praha
Termín: řádný
Předseda komise: doc. Mgr. Pavel Štichauer, Ph.D.
Členové komise: prof. Bohumil Zavadil, CSc., prof. PhDr. Jana Králová CSc., doc. PhDr. Tomáš Duběda, Ph.D., PhDr. Zuzana Krinková, Ph.D.,

Přítomní: dle prezenční listiny

14:15 Předseda komise doc. Štichauer zahájil obhajobu, představil sebe a přítomné členy komise a přítomné oponenty. Přítomným pak představil studenta.

14:19 Školitel seznámil přítomné stručně se svým hodnocením studentova studia a jeho disertační práce, které uvedl ve svém písemném vyjádření.

14:23 Student seznámil přítomné s tezemi své disertační práce. Sdělil zejména:

Práce se zaměřuje na gramatický operátor *estar* + gerundium. Práce vychází z předpokladu, že tradiční přístupy popisu jazyka nepopisují význam této perifráze v její celistvosti. Tato struktura bývá tradičně prezentována jako aspektově nedokonavá a referující k ději, který se časem svého průběhu shoduje s momentem promluvy. Podle autora řada užití této vazby tuto hodnotu nevyjadřuje. Vazba může vyjadřovat habituálnost (a zastoupit paradigma HABLO), která postrádá přechodnost. Může se vztahovat také k ději probíhajícímu v budoucnosti (tj. děj následný době promluvy). Autor představil autentické ukázky těchto užití *estar* + gerundium

(vycházející z korpusu scénáře k seriálu *Cuéntame cómo pasó*). Podle autora tato vazba se může vztahovat i k ději, který již proběhl.

Autor se s těmito problémy snaží vyrovnat prostřednictvím metodologie založené na základní opozici „predicación libre“ a „predicación bloqueada“, která vychází z teorie Henriho Adamczewského. Tento model vychází ze tří základních bodů:

- Eje de la información (informační osa)
- Eje de lo extralingüístico (extralingvistická osa)
- Eje del enunciador (osa mluvčího)

Operátory mají podle autora tři základní hodnoty:

- Valor operativo (operativní hodnotu)
- Valor ilocutivo (ilokuční hodnotu)
- Valor de contacto (kontaktní hodnotu)

Základní hodnotou *estar* + gerundium jsou podle autora:

- Anclaje a la situación (zakotvení v komunikační situaci), tj. vztahovat se ke komunikační situaci a zdůraznit některý její aspekt
- Enlace con una anterioridad informativa (odkaz k dřívějšímu informačnímu prvku), tj. vztahujeme se k informaci, která je už předpokládaná, známá

Z toho vyplývá, že analyzovaný operátor se vztahuje ke kontextu, komunikační situaci nebo okolí mluvčího, tj. vždy již nějakým způsobem známým entitám.

Základní metalingvistickou operací, již vykonává v jazyce *estar* + gerundium, je tedy podle autora anafora (často se jedná o opakování již známé informace, viz koncept ekvivalence). Studovaná vazba podle autora především nabízí komentář k již známému faktu, jeho hodnocení nebo interpretaci. V rámci ilokučních hodnot se pak realizuje začasť v rámci omluvy, výčitky, rozkazu nebo retrospekce. V rámci kontaktních hodnot pak vazba vyjadřuje progresivnost, habituálnost případně následnost.

Autor analyzoval protějšky dané vazby také v dalších jazycích (albánština, čínština, francouzština, hindština, angličtina, italština, mongolština, japonština, švédština), přičemž ve všech jazycích našel její invariantní hodnotu odpovídající těm, které stanovil pro *estar* + gerundium ve španělštině.

14:50 Oponentka dr. Aurová seznámila přítomné s hlavními body svého posudku a se závěrem, že doporučuje předloženou disertační práci k obhajobě. Položil studentovi tyto otázky:

Některé příklady, které autor uvádí, a závěry k nim předkládané jsou podle dr. Aurové spíše spekulativní. Autor předkládá řadu příkladů, které funkčně odpovídají tomu, co autor označuje za druhou fázi (typické prostředí pro užití konstrukce *estar* + gerundium nebo např. imperfekta), v řadě z nich by však podle oponentky bylo možné použít i operátor první fáze (paradigma HABLO či indefinido). Autor tyto „protipříklady“ nijak nekomentuje. Podle oponentky však tyto příklady poukazují na mnohem komplexnější podstatu zkoumaného jevu. Pokud pracujeme s minimálním párem, považovala by oponentka za vhodné, uchylovat se i k příkladům negativním, které by danou problematiku mohly lépe objasnit.

14:57 Oponent doc. Gutiérrez Rubio seznámil přítomné s hlavními body svého posudku a se závěrem, že doporučuje předloženou disertační práci k obhajobě. Položil studentovi tyto otázky:

Jsou všechny uvedené zdroje z evropské španělštiny?

Proč nebyly užity už existující orální korpusy jako základní zdroj dat?

Jak byly vybírány jazyky, v nichž jsou analyzovány obdobné konstrukce?

15:06 Student reagoval na vyjádření školitele a poděkoval za hodnocení.

15:07 Student reagoval na posudky oponentů a jejich položené otázky.

Ad použité korpusy. Autor nechtěl pracovat s orálními korpusy již existujícími, protože neobsahují dostatečné objasnění výchozího kontextu, který je pro autorovu hypotézu zásadní.

Příklady jsou brány *ad hoc*, ale podle autora by jakýkoli příklad odpovídal, není zde tedy žádný princip výběru, protože jeho samotná existence by znamenala přiznat, že v některých případech základní hypotéza nefunguje. Podle autora nezáleží na tom, jaký korpus používá, protože ho zajímá pouze (a)gramatičnost daných konstrukcí, nikoli to, zda skutečně byly vysloveny či nikoli. Autor obhajuje i užití seriálu jak zdroje jazykových dat, protože je možné vyhledat si zpětně komentované konstrukce a seznámit se s jejich kontextem, což u reálně konverzace není možné.

Oponent navrhuje, aby v budoucnu autor hledal mezi jinými formáty, nikoli jen těmi fikčními, navrhuje spíše reality show, kde jsou konverzace spontánní a také je dohledatelný původní kontext.

Oponent zdůraznil, že nevhodně zvolený korpus, nesnižuje zásadním způsobem hlavní přínosné body práce.

Ad původ textů. Podle autora nejsou všechny ze Španělska, uvádí však jejich původ přímo v práci.

Ad výběr jazyků, s nimiž vazbu porovnává. Základní intencí bylo dokázat představenou hypotézu v co nejširším spektru typologicky odlišných jazyků. Snahou tedy bylo vybírat jazyky co možná nejrůznorodější.

Ad příklady, které by mohly být interpretovány různými způsoby. Podle autora není spekulativní přístup k interpretaci zásadním problémem. Je podle něj dokonce nutný ve chvíli, kdy se snažíme aplikovat abstraktní hypotézu na konkrétní jazykový materiál.

Oponentka namítá, že příklady jsou do jisté míry namátkové a chybí v nich generalizace, která je však podle autorky základním principem, který chtěl autor ověřit. Podle oponentky je problematické, pokud se ve stejné kontextuální situaci a se stejnou ilokuční funkcí použije zcela opačný operátor. Tyto příklady autor nekomentuje.

Autor namítá, že ve všech komentovaných příkladech má *estar* + gerundium jinou funkci, než by mělo paradigma HABLO, pokud by bylo v dané situaci použito.

15:28 Oponenti (a školitel) se vyjádřili k vystoupení studenta a konstatovali, že odpovědi byly dostačující.

15:29 Předseda komise zahájil diskusi.

V následné diskusi vystoupil:

Dr. Krinková: Má podle autora v angličtině operátor *be* + *-ing* některé funkce jiné než *estar* + gerundium?

Autor odpovídá, že této problematice věnuje samostatnou kapitolu, kde popisuje konkrétní případy, kde se anglický operátor chová jinak než španělský. Jedná se o zajímavý problém, který se nabízí k dalšímu bádání.

Dr. Krinková: Jaké jsou zdroje, z nichž byly čerpány příklady z jiných jazyků než ze španělštiny?

Autor odpovídá, že se jedná o příklady zejména z gramatik daných jazyků.

Dr. Krinková: Z jakých zdrojů vycházel sám Adamczewski?

Autor odpovídá, že se opíral o data z literárních děl.

Dr. Krinková: Existuje jiná práce založená na Adamczewském věnovaná dalšímu jazyku?

Autor odpovídá, že existuje i publikace, která se věnuje celé sérii jazyků a potvrzuje existenci základního principu, který Adamczewski postuluje.

15:40 Předseda komise ukončil samotnou obhajobu a komise zahájila neveřejné zasedání o klasifikaci obhajoby disertační práce.

Předseda komise seznámil studenta a přítomné s výsledkem obhajoby: pomocí hlasovacích lístků, počet členů komise 5 – přítomno členů komise 5 – kladných hlasů 5, záporných hlasů 0. Obhajoba disertační práce byla klasifikována prospěl.

Zapisovatel: PhDr. Dana Kratochvílová, Ph.D.

Jméno a podpis předsedy komise:
Doc. Mgr. Pavel Štichauer, Ph.D.

Jméno a podpis dalšího člena komise:
PhDr. Zuzana Krinková, Ph.D.